

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/konkursy-i-nagrody/nagroda-kustosz-pamieci/2016/34238,Zwiazek-Harcerstwa-Rzeczypospolitej.html>
23.04.2024, 12:42

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej

ZHR powstał 12 lutego 1989 r., aby zjednoczyć wysiłki niezależnych środowisk harcerskich poprzez powołanie ogólnopolskiej organizacji harcerskiej, alternatywnej wobec działającego w PRL Związku Harcerstwa Polskiego. Ideowo i programowo kontynuuje tradycje i myśl wychowawczą kilku pokoleń polskich harcerki i harcerzy.

Korzenie ZHR sięgają 1980 r., w którym powstały Kręgi Instruktorów Harcerskich im. Andrzeja Małkowskiego, skupiające niezależne, tzw. niepokorne, środowiska harcerzy i instruktorów. Jednym z głównych celów założenia ZHR był powrót do zasad wychowania harcerskiego, wypracowanych przez wybitnych instruktorów – twórców harcerstwa w Polsce. W pracy tej czynnie pomagali harcerze i harcerki, z których najstarsi złożyli przyrzeczenie harcerskie jeszcze w okresie dwudziestolecia międzywojennego.

ZHR, będąc organizacją młodzieżową, która wyrosła z „rewolucji Solidarności” lat 80., z powodzeniem wychowuje kolejne pokolenia dla dobra Rzeczypospolitej. Korzeniami sięga do wielu nurtów pragnących przywrócić w czasach PRL jego tradycyjny etos. Nie do przecenienia jest często zapomniana rola tej organizacji w przełomie 1989 roku. To jej członkowie i wychowankowie kształtują oblicze dzisiejszej Rzeczypospolitej w urzędach i instytucjach publicznych, uczelniach i szkołach. ZHR, posługując się tradycyjną, uniwersalną metodą harcerską, potrafi żywo tworzyć ideowo-patriotyczny program, który przez sytuacje wychowawcze wciąga młodych ludzi w świat szacunku dla tradycji i historii Polski.

Na szczególne uznanie zasługuje służba Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej na polu popularyzowania i umacniania tradycji, tożsamości narodowej i patriotyzmu Polaków: w harcerstwie czasów PRL istniał bardzo wyrazisty, niepokorny nurt tradycyjny nawiązujący

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej

do idei służby Bogu, Polsce i bliźnim. Wymiar patriotyczny, utrwalania pamięci o historii Polski, zwłaszcza o dokonaniach i bohaterstwie Polaków dążących do niepodległości był w tym nurcie bardzo ważny.

Wychowanie patriotyczne i podnoszenie wartości pamięci o przeszłości było zawsze ważnym elementem programu wychowawczego Związku. Organizacja zawsze ustawiała się jako ogniwo w łańcuchu pamięci pomiędzy przeszłością Szarych Szeregów, Hufców Polskich, Armii Krajowej, antykomunistycznego ruchu oporu i „Solidarności” a przyszłością niepodległej Polski.

W okresie po 1989 Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, kontynuując i rozwijając wcześniejszą działalność, zrealizował wiele inicjatyw programowych, których wychowawczy wymiar dla narodowej pamięci jest nie do przecenienia. Są to m.in. programy wychowawcze i edukacyjne zawarte w sprawnościach zdobywanych przez harcerzy, takich jak „Ponury” (mjr Jan Piwnik), „50-lecie Szarych Szeregów”, „Polskie Państwo Podziemne”, „Burza”, „Mały Powstaniec”, „Solidarni”, kultywowanie pamięci o wydarzeniach i postaciach historycznych poprzez organizację obchodów rocznic, działania na polu ochrony miejsc pamięci narodowej (pomników, cmentarzy, wojennych, miejsc kaźni i bitew polskiego podziemia), publikację materiałów edukacyjnych, współorganizację konkursów, rajdów historycznych, prelekcji czy zbieranie relacji świadków historii.